

Begroting 2018

Regio Stedendriehoek

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. Uitgangspunten en kaderstelling	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Ontwikkelingen BBV	4
2.3 Indexcijfers	5
2.4 Bijdrage 2018 op basis van bovenstaande uitgangspunten	6
3. Begroting 2018: toelichting per programma	
Programma 001 Bestuur en Bureau	7
Programma 002 Agenda Stedendriehoek	9
Programma 003 Subsidiestromen	11
Programma 004 Beter Benutten Vervolg	12
Programma 005 Uitvoeringsovereenkomsten	14
Resultaat 2018	15
4. Recapitulatie op programmaniveau en meerjarenperspectief 2018-2021	16
5. Paragrafen	18
4.1 Weerstandvermogen en risicobeheersing	18
4.2 Financiering	19
4.3 Bedrijfsvoering	20
4.4 Verbonden partijen	20
4.5 Rechtmatigheid	21
Bijlagen 2018:	22
1. Taakveldenoverzicht 2018	
2. Producten 2018	
3. Staat van personele lasten	
4. Overzicht reserves en van overheidswege ontvangen gelden	
5. Bijdragen deelnemende gemeenten voor begroting 2018	
6. Balans jaarstukken 2016	
7. Financieel Kader 2015 tot en met 2018	

1. Voorwoord

Met de Agenda Stedendriehoek hebben we een nieuwe weg ingeslagen in de regionale samenwerking. Het proces van samenwerken is fundamenteel vernieuwd: van government naar governance. De resultaten die we nu boeken in de vier Opgaven van de Agenda Stedendriehoek (bereikbaarheid, leefomgeving, innovatie en sociaal kapitaal), liegen er niet om. De vernieuwing betaalt zich uit. We werken effectief en efficiënt samen aan regionale opgaven. Dit vanuit de samenwerking tussen de zeven gemeenten, maar ook met de Strategische Board en andere partners om ons heen.

Op het gebied van bereikbaarheid willen we de transitie doorzetten naar slimme en schone mobiliteit. In de loop van 2017 krijgt dit programma verder vorm. Ook de verbreding van de A1 en een duurzame inpassing in de omgeving (Cleantech Icoon A1) zal in 2018 blijvend onze aandacht vragen.

Voor de Stedendriehoek is een groene en aantrekkelijke leefomgeving van groot belang. Dit is nu al een belangrijke kwaliteit van ons gebied. En moet bij voorkeur nog worden versterkt. Daarom werken we in 2018 aan de realisatie van onze (geactualiseerde) Woonagenda. We geven uitvoering aan ons regionaal programma bedrijventerreinen (RPB) en werken samen in de Strategische Board aan onze profilering, lobby en rode loper beleid. Ook werken we verder aan ons programma Toekomstbestendige binnensteden en dorpskernen. De Omgevingswet, die naar verwachting in 2019 is voorzien, vraagt het nodige van gemeenten. Daar waar aan de orde trekken gemeenten daar samen in op.

In 2017 hebben de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaatsgevonden. We willen ons richting rijk nog prominenter op de kaart zetten als Cleantech Regio. Dit zullen we ook doen in Oost-Nederlands verband samen met andere regio's en beide provincies. Een mooi stap hierin was de Citydeal Cleantech Regio die eind 2016 is gesloten met het rijk. Ook willen we met onze Europa strategie de aandacht op ons vestigen met als doel om nog meer Europese middelen te laten landen in de Cleantech Regio.

Voor meer informatie over de financiële huishouding van de Wgr regio Stedendriehoek verwijs ik u naar verderop in deze begroting. Het is een volledige begroting die inzicht geeft in de uit te voeren activiteiten en de wijze van financiering en die aansluit bij de ambities van de regio Stedendriehoek.

Alex van Hedel, portefeuillehouder Middelen

2. Uitgangspunten en kaderstelling

2.1 Inleiding

De nieuwe wet GR schrijft voor de dat de regio kaderstelling en uitgangspunten nu ook in de begroting dient op te nemen. Op 18 december 2014 is het Financieel Kader 2015-2018 vastgesteld door de regioraad. Deze is in de bijlage van deze begroting opgenomen (bijlage 6). In dit hoofdstuk wordt specifiek ingegaan op de in deze begroting specifiek gehanteerde uitgangspunten als uitvloeisel van het kader.

2.2 Ontwikkelingen voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en uitwerking

Bij de invoering van de BBV in 2004 lag de nadruk op het vergroten van de transparantie van het proces van begroting- en verantwoording en het versterken van de positie van de raad. In 2014 heeft een door de VNG ingestelde adviescommissie onder leiding van Staf Depla een rapport uitgebracht over de vernieuwing van het BBV. Een betere vergelijkbaarheid van kosten en beleidsresultaten en daarnaast een versterkt inzicht in de financiële positie van de gemeente - nu en op termijn - staan centraal in de vernieuwing van het BBV.

De voorstellen richten zich op de uitvoeringsinformatie, beleidsindicatoren, financiële kengetallen, informatie over verbonden partijen en een aantal meer technische onderwerpen. Naast de bekende programma's en producten komt er iets nieuws bij: taakvelden. Op de site van de Commissie BBV (www.commissiebbv.nl) zijn alle ontwikkelingen te volgen. Van belang voor de regio is vooral de Notitie Overhead, welke in juli 2016 is verschenen. Het grootste deel van de kosten van de regio kan hiertoe gerekend worden.

Het totaaloverzicht van de taakvelden is gepresenteerd in de Staatscourant nr. 20622, gepubliceerd op 25 april 2016. De verplichte voorgeschreven beleidsindicatoren staan in Staatscourant nr. 16004, gepubliceerd op 1 april 2016. Voor gemeenten gelden de nieuwe voorschriften met ingang van 1 januari 2017, dus ook m.i.v. begroting 2017. Voor gemeenschappelijke regelingen op grond van de Wgr werkt dit besluit voor het eerst door in de begrotingsvoorbereiding van 2018. Het is niet verplicht om de taakvelden in de begroting zichtbaar bij de programma's op te nemen. Er kan worden volstaan met een bijlage met een indeling op taakvelden.

Voor een klein stafbureautje zoals de regio Stedendriehoek is het altijd al prioriteit geweest de financiën en aanverwante informatie zo transparant mogelijk te ontsluiten. Het is in het belang van de regio om jaarlijks zo duidelijk mogelijk aan te geven wat we met het jaarlijkse budget willen bereiken en daar achteraf verantwoording over af te leggen.

Enkele jaren geleden is de begroting als eens "omgebouwd" naar alleen herkenbare producten en zijn kostenplaatsen geschrapt. Voor aansluiting bij de nieuwe taakvelden (welke gelden m.i.v. 2018) is met ingang van deze begroting het budget voor de accountant verplaatst naar product PR, zodat het gehele product nu aansluit op taakveld 0.1 Bestuur. Het product Bureau Stedendriehoek bevat nagenoeg alle overhead, de enige vreemde eend in de bijt betreft de kosten welke de regio maakt voor de bankrekening (rekening-courant).

De achterliggende gedachte bij dit product destijds was dat alle jaarlijks terugkerende kosten voor de exploitatie van het bureau bij elkaar te zetten (ook de accountant, welke nu op een ander product staat). Het product sluit aan op taakveld 0.4 Overhead.

De Agendabudgetten zullen zoveel mogelijk als stelposten op het betreffende inhoudelijk taakveld worden geraamd. Er is 1 uitzondering en dat is de stelpost "Algemeen". Deze komt terug op taakveld 0.8 "overige baten en lasten", evenals de jaarlijkse bijdragen van gemeenten voor de jaarlijkse exploitatie van het bureau zoals die cf. deze begroting worden vastgesteld.

Subsidiestromen en specifieke afspraken over bijdragen inzake projecten staan hier los van, deze worden uiteraard wel aan het juiste taakveld gekoppeld.

De regio wil de begroting zelf graag zo herkenbaar en leesbaar mogelijk houden, er wordt een verplichte bijlage opgenomen met daarin een overzicht op taakveldniveau.

Om een zo helder mogelijk beeld te geven over te besteden budgetten zal daar waar nodig via de kwartaalrapportages, naast financiële stand van zaken, via wijziging van de begroting aangegeven worden

hoe de stelposten worden ingezet als dekking voor voorgestelde (onderdelen van) projecten en benodigd budget aan het juiste taakveld worden toegevoegd, zodat bij de verantwoording in de jaarstukken helder is op welke taakvelden budgetten zijn uitgegeven.

Voor de beleidsindicatoren zijn we gehouden aan de voorgeschreven lijst. Daarnaast kunnen ook eigen indicatoren worden opgenomen. Op begrotingsniveau kunnen alleen de voorgeschreven indicatoren op taakveld Overhead worden berekend, voor zover deze van toepassing zijn. Deze zijn eveneens opgenomen in deze begroting.

De salarislasten zijn niet aan specifieke taakvelden te koppelen: het regiobureau is een klein stafbureautje dat waar mogelijk faciliteert en ondersteunt. Ten aanzien van de formatie kunnen we nog melden dat met ingang van 1 januari 2018 de tijdelijke aanstelling van de senior beleidsmedewerker eindigt. De regio prevaleert een vrij inzetbaar budget om wanneer nodig tijdelijk te kunnen inhuren zonder langdurige verplichtingen. Op deze manier is het budget zo flexibel mogelijk inzetbaar en alleen wanneer nodig. Het salarisbudget is verlaagd en het budget is voor 50% toegevoegd aan de stelpost Algemeen en voor 50% aan stelpost Bereikbaarheid.

2.3 Indexcijfers

Bij de begroting 2018 wordt voorgesteld te indexeren, zodat budgetten reëel begroot worden (en blijven) op basis van de huidige gegevens. Daarmee wordt ook gehoor gegeven aan de voorschriften van de wet GR, waarin staat dat structurele lasten met structurele baten dienen te worden gedekt.

Als uitvloeisel van het besluit van de begroting 2016 is het budget Algemeen van de Agenda met ingang van 2017 structureel verlaagd met € 20.000. In deze begroting vervalt met ingang van 1 januari 2018 de aanstelling van de senior beleidsmedewerker van 24 uur per week (ingegaan 1 februari 2015); dit budget is toegevoegd aan de Agenda (zie hierboven) voor een zo flexibel mogelijke inzet.

Voor de indexeringscijfers wordt aansluiting gezocht bij de indexeringsrichtlijnen van de gemeente Apeldoorn.

De cijfers zijn gebaseerd op de CPB-cijfers, de loonkostenindex is mede gelieerd aan het Cao-akkoord (looptijd tot 1 mei 2017). Bij het opstellen van deze begroting is nog geen nieuwe Cao bekend en is aansluiting gezocht bij de actuele ontwikkelingen inzake CPB 2017 (policybrief december 2016), ontwikkeling premie pensioen, percentage IKB (2 dagen minder verlof) en incidentele loonontwikkeling. De volgende indexen zijn voorlopig gehanteerd in de begroting 2018-2021:

	2018	2019	2020	2021
materiële index	1,01	1,01	1,01	1,01
loonkostenindex	1,055	1,025	1,025	1,025
gewogen index	1,02	1,02	1,02	1,02
huurindex	1,01	1,01	1,01	1,01

De huisvestingskosten zullen worden geïndexeerd per 1 april 2018 cf. het gesloten huurcontract. In de gehanteerde indexering is daar rekening mee gehouden.

2.4 Bijdrage 2018 op basis van bovenstaande uitgangspunten

De jaarlijkse bijdrage 2018, rekening houdend met de verplaatsing van salarisbudget naar stelpost Algemeen, komt uit op de volgende bedragen per gemeente:

		Apeldoorn	Deventer	Zutphen	Brummen	Epe	Lochem	Voorst	Totaal
	inwoners 01/01/17	158.785	99.376	47.318	20.850	32.542	33.569	24.201	416.641
	begroting 2016								
Begroting 2018	lasten								baten
Public Relations	92.570	35.279	22.079	10.513	4.632	7.230	7.458	5.377	92.570
Bureau Stedendriehoek	695.394	265.020	165.863	78.976	34.800	54.314	56.028	40.393	695.394
Agenda Stedendriehoek	309.663	118.015	73.860	35.169	15.496	24.186	24.950	17.987	309.663
Totaal inwonerbijdrage 2018	1.097.627	418.314	261.803	124.658	54.929	85.731	88.436	63.757	1.097.627

De bijdrage op basis van de voorliggende begroting 2018 ziet er dan als volgt uit (op basis van inwoneraantal van begroting 2018) voor de periode 2018-2021:

Bijdrage per gemeente (2018-2021 obv inwoners B 2018)				
	2018	2019	2020	2021
Apeldoorn	418.314	427.204	436.295	445.591
Brummen	54.929	55.920	57.129	58.365
Deventer	261.803	264.014	269.722	275.560
Epe	85.731	86.177	88.040	89.946
Lochem	88.436	89.031	90.955	92.924
Voorst	63.757	64.035	65.420	66.836
Zutphen	124.658	125.516	128.230	131.005
Totaal	1.097.627	1.120.954	1.144.808	1.169.200
per inwoner	2,63	2,69	2,75	2,81

De bijdrage per inwoner bedraagt in 2018 € 2,63 (afgerond).

In de begroting 2017 was nog een bijdrage van € 2,60 per inwoner voorzien voor 2018. De hogere bijdrage zit vooral in de hogere loonkosten. Voor de regio is wel van belang om haar loonkosten op peil te houden, daar de uitlenende organisaties uiteraard de loonwijzigingen doorvoeren en deze kosten 1 op 1 worden doorbelast naar de regio.

3. Begroting 2018: toelichting per programma

Programma 001 Bestuur en Bureau Stedendriehoek

Budgethouder: Secretaris

Portefeuillehouder: Andries Heidema
en Alex van Hedel

Programma: 001

Omschrijving en activiteiten: wat willen we bereiken?

De regionale samenwerking wordt gecoördineerd en gefaciliteerd door een klein bureau (met vanuit de regio gedetacheerde medewerkers) en daarnaast de inzet ("om niet") van eigen capaciteit en kwaliteit van de regiogemeenten.

Het bureau Stedendriehoek faciliteert de regionale samenwerking en vormt daarmee de verbindende schakel tussen de deelnemende gemeenten en de externe partners in de regio en fungeert daarbij als het "loket" voor nieuwe regionale initiatieven. Strategische Communicatie gericht op Cleantech Regio is een belangrijke taak van het bureau in samenwerking met de Board.

Wat betreft de afstemming binnen de zeven regiogemeenten verzorgt het bureau de advisering en ondersteuning van het Dagelijks Bestuur, de Regioraad, de portefeuilleberaden en de diverse interne overleggen. Daarnaast verzorgt het bureau de bedrijfsvoeringactiviteiten. Er wordt efficiënt samengewerkt met het secretariaat van de Board.

In 2017 hebben de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaatsgevonden. We willen ons richting rijk nog prominenter op de kaart zetten als Cleantech Regio. Dit zullen we ook doen in Oost Nederlands verband samen met andere regio's en beide provincies. Een mooi stap hierin was de Citydeal Cleantech Regio die eind 2016 is gesloten met het rijk. Ook willen we met onze Europa strategie de aandacht op ons vestigen met als doel om nog meer Europese middelen te laten landen in de Cleantech Regio.

Kosten: wat gaat het programma kosten?

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Totaal PR Stedendriehoek	53.713	74.349	92.570
Totaal Bureau Stedendriehoek	713.711	756.464	695.394
Totaal Financiering en Resultaat	0	0	0
Totale lasten Bestuur en Bureau	767.423	830.812	787.964

	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Bijdrage gemeenten	815.163	830.812	787.964
Vrijval diversen	8.405		
Totale baten Bestuur en Bureau	823.567	830.812	787.964

Saldo	56.144	-	-
--------------	---------------	---	---

Meerjarenperspectief	2019	2020	2021
Lasten	805.097	822.634	840.583
Baten	805.097	822.634	840.583
Saldo	-	-	-

De aanstelling van de senior beleidsmedewerker loopt tot 1 januari 2018. Voor een flexibelere inzet van dit budget om in te kunnen huren wanneer nodig, is het salarisbudget toegevoegd aan de Agenda (programma 2). Op pagina 5 is dit reeds toegelicht. Met ingang van 2018 is de raming accountantskosten aangepast naar actueel niveau. In bijlage 2 bij de toelichting op de producten wordt dit nader uiteengezet.

Indicatoren

Taakveld	Indicator	Omschrijving	
0	Formatie	FTE per 1000 inwoners	0,0057
0	Bezetting	FTE per 1000 inwoners	0,0052
0	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	1,81
eigen	Budget Agenda	Kosten per inwoner	0,74
eigen	Kosten Bestuur	Kosten per inwoner	0,08
0	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur	11,71 %
0	Overhead	% van de totale kosten	68,75 %

Programma 002 De Agenda Stedendriehoek

Budgethouder: Secretaris

Portefeuillehouder: Allen

Programma: 002

Omschrijving en activiteiten: wat willen we bereiken?

Met de Agenda Stedendriehoek hebben we een nieuwe weg ingeslagen in de regionale samenwerking. Het proces van samenwerken is fundamenteel vernieuwd: van government naar governance. De resultaten die we nu boeken in de vier Opgaven van de Agenda Stedendriehoek (bereikbaarheid, leefomgeving, innovatie en sociaal kapitaal), liegen er niet om. De vernieuwing betaalt zich uit. We werken effectief en efficiënt samen aan regionale opgaven. Dit vanuit de samenwerking tussen de zeven gemeenten, maar ook met de Strategische Board en andere partners om ons heen.

Van bereikbaarheid (van A naar B) willen we de transitie doorzetten naar slimme en duurzame mobiliteit. In de loop van 2017 krijgt het programma slimme en schone mobiliteit verder vorm. Ook de verbreding van de A1 en een duurzame inpassing in de omgeving (Cleantech Icoon A1) zal in 2018 blijvend onze aandacht vragen. De Cleantech Regio ligt strategisch aan (inter)nationale en multimodale verbindingen (weg, spoor, water). Bereikbaarheid is geen statisch gegeven. Verbindingen en dienstregelingen veranderen. Dit vraagt een actieve houding en betrokkenheid bij relevante besluitvormingstrajecten om daarmee ook invloed op toekomstige investeringen uit te kunnen oefenen.

Voor de Stedendriehoek is een groene en aantrekkelijke leefomgeving van groot belang. Dit is nu al een belangrijke kwaliteit van ons gebied. En moet bij voorkeur nog worden versterkt. Daarom werken we in 2018 aan de realisatie van onze (geactualiseerde) Woonagenda. We geven uitvoering aan ons regionaal programma bedrijventerreinen (RPB) en werken samen in de Strategische Board aan onze profilering, lobby en rode loper beleid. Ook werken we verder aan ons programma Toekomstbestendige binnensteden en dorpskernen. De Omgevingswet, die naar verwachting in 2019 is voorzien, vraagt het nodige van gemeenten. Daar waar aan de orde trekken gemeenten daar samen in op. De Strategische Board is trekker van de thema's Innovatie en Sociaal Kapitaal. Vanuit de regio wordt de gezamenlijke gemeentelijke inbreng op deze thema's georganiseerd. Het gaat om het agenderen van onderwerpen bij de Board, maar het gaat ook om het verder brengen, uitvoeren of beleid formuleren op vraag van de Board. De inbreng in de Strategische Board gaat via de twee leden die de overheid vertegenwoordigen. Ook voor 2018 wordt € 60.000 beschikbaar gesteld voor de Strategische Board uit de begroting van de regio als bijdrage voor de opgaven Innovatie en Sociaal Kapitaal.

Kosten: wat gaat het programma kosten?

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Innovatie	30.250	31.101	31.723
Sociaal Kapitaal	30.250	31.101	31.723
Bereikbaarheid	84.872	62.202	103.086
Leefomgeving	144.448	72.569	74.020
Algemeen	64.046	31.835	69.111
Totale lasten Agenda	353.867	228.808	309.663

	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Bijdrage gemeenten agenda	248.810	228.808	309.663
Bijdrage prv Gelderland RPB	30.250		
Bijdrage Overijssel RPB	10.000		
Bijdrage FRG	40.380		
Totale baten Agenda	329.440	228.808	309.663

Saldo	24.427-	-	-
--------------	----------------	---	---

Meerjarenperspectief	2019	2020	2021
Lasten	315.856	322.174	328.617
Baten	315.856	322.174	328.617
Saldo	-	-	-

Met ingang van 2017 is het budget Algemeen structureel met € 20.000 verlaagd cf. de vastgestelde begroting 2016 in de Regioraad van 2 juli 2015.

Het salarisbudget van de senior beleidsmedewerker is toegevoegd aan het budget Algemeen en Bereikbaarheid. Zie pagina 5 voor de toelichting.

Programma 003 Subsidiestromen

Budgethouder: Secretaris

Portefeuillehouder: Hans van der Hoeve
Jos Penninx

Programma: 003

Omschrijving en activiteiten: wat willen we bereiken?

Voorheen werden op dit programma de geldstromen inzichtelijk gemaakt welke waren verbonden aan de volgende subsidiestromen:

1. Regiocontract 2012-2015
2. Provinciale Uitvoering Externe Veiligheid (PUEV)
3. Beter Benutten 1

Het regiocontract werd in het tweede kwartaal van 2016 afgerond en door de provincie Gelderland akkoord bevonden.

De subsidiestromen inzake Externe Veiligheid liepen tot en met 2014 via de regiobegroting. Met ingang van 2015 wordt dit rechtstreeks met de Omgevingsdienst Veluwe IJssel geregeld en is de regio geen partij meer voor dit subsidie.

Het project Beter Benutten (BB) is bij de jaarrekening 2015 afgerond. In de tweede helft van 2015 kreeg de opvolger van dit programma: Beter Benutten Vervolg (BBV) langzaam vastere contouren. In programma 4 (zie hierna) wordt nauwlettend gevolgd hoe de financiële stromen zich in dat project ontwikkelen.

Op uitnodiging van de provincie Gelderland (gebiedsopgave in het kader van de Omgevingsvisie) is samen met de Strategische Board de Omgevingsagenda Cleantech Regio opgesteld.

Deze projecten zijn ondergebracht in een apart programma, zie pagina 14 programma 005 Uitvoeringsovereenkomsten.

Kosten: wat gaat het programma kosten?

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Regiocontract, betaalde voorschotten en declaraties	1.182.900	0	0
Beter Benutten	49.403	0	0
Totale lasten Subsidiestromen	1.232.303	-	-

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Regiocontract, ontvangen voorschotten en afrekeningen	1.182.900	0	0
Beter Benutten	49.403	0	0
Totale baten Subsidiestromen	1.232.303	-	-

Saldo	-	-	-
--------------	---	---	---

Meerjarenperspectief	2019	2020	2021
Lasten	pm	pm	pm
Baten	pm	pm	pm
Saldo	-	-	-

Programma 004 Beter Benutten Vervolg (BBV)

Budgethouder: Secretaris

Portefeuillehouder: Jos Penninx

Programma: 004

Omschrijving en activiteiten: wat willen we bereiken?

Het programma Beter Benutten Stedendriehoek is een omvangrijk programma; tot en met 2017 gaat het hier om € 11 miljoen. In dit programma werken overheden en bedrijfsleven samen aan innovatieve maatregelen om de bereikbaarheid op de drukste punten te verbeteren. Het Rijk reserveert de helft van de geraamde € 11 miljoen, de andere helft dient door regiopartijen te worden geleverd.

De regio en de gemeenten lopen met dit programma voorop in de nieuwe aanpak bereikbaarheid en ontwikkeling en ITS oplossingen. Met een klein team en gerichte inzet door gemeenten worden grote resultaten beoogd. In plaats van het vergroten van capaciteit van wegen is de aanpak gericht op het gedrag van reizigers (keuzes) en de betrokkenheid van stakeholders. Op basis hiervan worden andere, innovatieve oplossingen gezocht, onder meer in informatietechnologie.

In 2014 is de Bereikbaarheidsverklaring getekend (regio en Rijk); daarin is vastgelegd de samenwerking tussen Rijk, regio en het bedrijfsleven. Het doel is om te komen tot de reistijd op de grootste knelpunten in de regio met 10% te verbeteren ten opzichte van de situatie zonder BBV-maatregelen. Een andere afspraak is dat 10% van het programma budget wordt ingezet op ITS oplossingen, welke landelijk worden gecoördineerd (tussen BB-regio's).

Voor de volgende projecten in het kader van BBV zijn plannen van aanpak opgesteld:

1. Slim reizen Stedendriehoek (€ 2.365.000)
2. Fietscorridor Apeldoorn-Deventer (€ 4.420.000)
3. Plan van aanpak Apeldoorn (€ 1.236.000)
4. Plan van aanpak Deventer (€ 1.264.000)
5. Slim Vervoeren Stedendriehoek (€ 306.000)

Voor de inhoudelijk informatie wordt verwezen naar de onderliggende plannen van aanpak. In het najaar 2015 zijn de subsidies daadwerkelijk aangevraagd en de werkzaamheden begonnen.

Cofinanciering is een belangrijke voorwaarde voor het uitvoeren van de projecten.

Het gebied van de regio Stedendriehoek met als specifieke doelgroepen:

1. Reizigers: met de oplossingen kunnen reizigers betere keuzes maken, verbeteren alternatieven, en ontstaat minder vertraging (met name in de spits).
2. Bedrijven: bedrijven worden ondersteund met initiatieven op het gebied van slim reizen (bereikbaarheid, verduurzaming, MVO, aantrekkelijk werkgeverschap).
3. Gemeenten: gemeenten kunnen projecten realiseren en lopen voorop in de ontwikkeling van nieuwe concepten en informatietechnologie.

Het programma Beter Benutten Vervolg wordt eind 2017 afgerond. In 2018 wordt de verantwoording en de afrekening met de subsidieverstrekkers opgesteld en door de accountant gecontroleerd.

In 2017 lopen de gesprekken met het rijk, provincies en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven hoe de verworvenheden van Beter Benutten kunnen worden vastgehouden en verder gebracht. Dit krijgt een plek in het nieuwe programma Slimme en Duurzame Mobiliteit (zie programma 002).

Kosten: wat gaat het programma kosten?

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Slim Reizen vervolg (SRS)	494.294	0	0
Fietsruggengraat (FRG)	306.063	0	0
Apeldoorn	234.564	0	0
Deventer	0	0	0
Slim Vervoeren	51.846	0	0
ITS	216.063	0	0
Projectbureau	60.082	0	0
BBV (stelpost uitgaven ihkv subsidie)	0	3.500.000	0
Totale uitgaven Beter Benutten Vervolg	1.362.913	3.500.000	0

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Bijdragen gemeenten ITS (Apeldoorn)	37.500		0
Bijdragen gemeenten ITS Deventer	290.000		
Beter benutten vervolg, te ontvangen subsidies	1.035.413	3.500.000	0
Totale inkomsten Beter Benutten Vervolg	1.362.913	3.500.000	-

Saldo	-	-	-
--------------	---	---	---

Meerjarenperspectief	2019	2020	2021
Lasten	pm	pm	pm
Baten	pm	pm	pm
Saldo	-	-	-

Programma 005 Uitvoeringsovereenkomsten

Budgethouder: Secretaris

Portefeuillehouder: Allen

Programma: 003

Omschrijving en activiteiten: wat willen we bereiken?

Op uitnodiging van de provincie Gelderland (gebiedsopgave in het kader van de Omgevingsvisie) is samen met de Strategische Board de Omgevingsagenda Cleantech Regio opgesteld. Ook de provincie Overijssel werkt hierin opgavegericht samen. Om de gezamenlijke inspanningen te bekostigen wordt door de partijen teruggesproken op een scala aan financiële instrumenten. Er is dus geen sprake van één contract, zoals bij het Regiocontract, tussen twee partijen. Maar van een heel scala aan financiële arrangementen tussen verschillende partijen. De provincie Gelderland zet reguliere subsidies in, investeringssubsidies in het kader van de gebiedsopgaven en uitvoeringsovereenkomsten. Vanuit het Gebiedsbreed Overleg (provincies Gelderland en Overijssel, Strategische Board en regio Stedendriehoek) vindt de coördinatie en sturing plaats en worden afspraken gemaakt. In het ambtelijk Partnerberaad worden projecten gemonitord.

Het onderscheid met programma 003 is dat het hier om cofinanciering gaat vanuit de provincie en niet om een subsidie en de daaraan verbonden spelregels. De afspraken zullen in één of meerdere uitvoeringsovereenkomsten worden vastgelegd.

In 2016 is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland voor het programma Toekomstbestendige binnensteden en dorpen. De provincie Gelderland en de regiogemeenten (ieder voor € 20.000) nemen hiervoor ieder de helft voor hun rekening. In totaal gaat het (voor zover nu bekend) om € 280.000.

Kosten: wat gaat het programma kosten?

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Toekomstbestendige dorpen en kernen		pm	
Totale lasten Agenda	-	-	-

	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Bijdrage gemeenten Uitvoeringsovereenkomsten		0	0
Totale baten Agenda	-	-	-

Saldo	-	-	-
--------------	---	---	---

Meerjarenperspectief	2019	2020	2021
Lasten	-	-	-
Baten	-	-	-
Saldo	-	-	-

Toelichting:

De precieze verantwoording van het budget is nog niet bekend bij het opstellen van deze begroting. Het gaat dan om of de verantwoording nu geheel in de regiobegroting komt of deels. Daarover komen nog nadere afspraken.

Resultaat 2018

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Diverse kleine nadelen			
	0	-	-

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
diverse kleine voordelen	4		
Vrijval E.V. STIVAM	788		
Vrijval restant BB 1	7.612		
	8.405	-	-

Saldo	8.405	-	-
--------------	--------------	----------	----------

Geraamd saldo van baten en lasten/kolom R 2016 gerealiseerd saldo	31.717	0	-
--	---------------	----------	----------

Mutaties reserve: storting in Overlopend projectbudget	152.000		pm
Mutaties reserve: onttrekkingen Overlopend projectbudget	100.259		pm
Mutaties reserve: onttrekkingen rente-egalitatie	20.000		
Mutaties reserve: vrijval ten gunste van saldo	5.605		0

Geraamde resultaat /kolom R 2016 gerealiseerd resultaat	5.581	-	-
--	--------------	----------	----------

Meerjarenperspectief	2019	2020	2021
Lasten	pm	pm	pm
Baten	pm	pm	pm
Saldo	-	-	-

4. Recapitulatie op programmaniveau en meerjarenperspectief

** betreft inwonerafhankelijke lasten	rekening 2016		begroting 2017		begroting 2018	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
omschrijving						
Public relations **	53.713	74.349	74.349	74.349	92.570	92.570
Bureau Stedendriehoek **	713.711	740.814	756.464	756.464	695.394	695.394
Fin en resultaat	0	8.405	0	0		
Totaal Bestuur en Bureau	767.423	823.567	830.812	830.812	787.964	787.964
Agenda Stedendriehoek **	353.867	329.440	228.808	228.808	309.663	309.663
Totaal Agendabudgetten	353.867	329.440	228.808	228.808	309.663	309.663
Regiocontract	1.182.900	1.182.900	0	0	vervallen	vervallen
Beter Benutten	49.403	49.403	vervallen	vervallen	vervallen	vervallen
Totaal subsidiestromen	1.232.303	1.232.303	0	0	0	0
Slim reizen vervolg	494.294		0		0	
Fietsruggengraat	306.063		0		0	
Apeldoorn	234.564		0		0	
Deventer	0		0		0	
Slim vervoeren	51.846		0		0	
ITS	216.063	327.500	0	0	0	0
Projectbureau	60.082		0		0	
BBV (subsidie)	0	1.035.413	3.500.000	3.500.000	0	0
Totaal Beter benutten Vervolg	1.362.913	1.362.913	3.500.000	3.500.000	0	0
Toekomstbestendige dorpen en kernen			0	0		
Uitvoeringsovereenkomsten			0	0		
Geraamd totaal saldo baten en lasten	3.716.506	3.748.223	4.559.620	4.559.620	1.097.627	1.097.627
Resultaatrekening						
Resultaat exploitatie voor bestemming						
- storting Overlopend projectbudget (OP)	152.000					
- onttrekking Overlopend projectbudget		100.259				
- onttrekking tbv rente		20.000				
- vrijval reserve OP tgv expl		5.605				
Totaal mutaties reserves	152.000	125.864	0	0	0	0
Geraamde resultaat (R 2016 gerealiseerd voordelig resultaat)		5.581	4.559.620	4.559.620	1.097.627	1.097.627

De ** staan voor de inwonersafhankelijke kosten welke via de gemeentelijke bijdrage in rekening worden gebracht bij de regiogemeenten. Deze bedragen in 2018 € 1.097.627.

Meerjarenperspectief 2018-2021

** betreft inwonerafhankelijke kosten	begroting 2018		begroting 2019		begroting 2020		begroting 2021	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
omschrijving								
Public Relations **	92.570	92.570	93.847	93.847	95.146	95.146	96.467	96.467
Bureau Stedendriehoek **	695.394	695.394	711.251	711.251	727.488	727.488	744.117	744.117
Totaal Bestuur en Bureau	787.964	787.964	805.097	805.097	822.634	822.634	840.583	840.583
Agenda Stedendriehoek **	309.663	309.663	315.856	315.856	322.174	322.174	328.617	328.617
Totaal Agenda Stedendriehoek	309.663	309.663	315.856	315.856	322.174	322.174	328.617	328.617
Totaal Beter Benutten Vervolg	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringsovereenkomsten	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamd totaal saldo baten en lasten	1.097.627	1.097.627	1.120.954	1.120.954	1.144.808	1.144.808	1.169.200	1.169.200
Mutatie reserves								
Totaal mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat	1.097.627	1.097.627	1.120.954	1.120.954	1.144.808	1.144.808	1.169.200	1.169.200
		+ pm		+ pm		+ pm		+ pm

De meerjarige bijdrage per gemeente op basis van de inwoneraantallen van deze begroting is als volgt:

Bijdrage per gemeente (2018-2021 obv inwoners B 2018)				
	2018	2019	2020	2021
Apeldoorn	418.314	427.204	436.295	445.591
Brummen	54.929	55.920	57.129	58.365
Deventer	261.803	264.014	269.722	275.560
Epe	85.731	86.177	88.040	89.946
Lochem	88.436	89.031	90.955	92.924
Voorst	63.757	64.035	65.420	66.836
Zutphen	124.658	125.516	128.230	131.005
Totaal	1.097.627	1.120.954	1.144.808	1.169.200
per inwoner	2,63	2,69	2,75	2,81

Het bedrag 2018 is exclusief de subsidie BBV, welke geen effect heeft op de inwonerbijdrage. De bijdrage per inwoner in 2018 bedraagt € 2,64.

5. Paragrafen

5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt de relatie gelegd tussen weerstandscapaciteit (in hoeverre beschikt de regio over middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen financiële voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

Daarnaast wordt een inventarisatie gemaakt van de risico's die bekend zijn evenals de elementen waarmee tegenvallers bekostigd zouden kunnen worden. Hierbij moet gedacht worden aan algemene reserves maar ook aan stille reserves. Bij gemeenten wordt hierbij ook de onbenutte belastingcapaciteit betrokken, maar dit middel kent de regio niet. Indien onverhoopt zich een situatie voordoet waarbij dusdanige onvoorziene "schades" optreden die niet uit regionale middelen voldaan kunnen worden zal een beroep gedaan moeten worden op de deelnemende gemeenten.

Weerstandscapaciteit:

De regio kent geen algemene reserves. Wel is sprake van 3 bestemmingsreserves, te weten:

- reserve eenmalige bestedingen;
- reserve rente-egaliseringsfonds;
- overlopend projectbudget.

Hoewel het hier om bestemmingsreserves gaat kan in geval van een calamiteit het bestuur deze reserves aanwijzen als dekkingsmiddel, waarbij tegelijkertijd een beleidswijziging van de onderwerpen waartoe deze reserves dienen, wordt ingezet.

Risico's:

Meerdere risicogebieden zijn te benoemen, w.o.:

- risico's als gevolg van eigen besluitvorming (eigen beleid). De eerder uitgevoerde bezuiniging bij de regio door niet te indexeren valt hieronder. In de begroting 2016 is echter een inhaalslag gemaakt en deze begroting is weer geheel actueel. De indexering van budgetten is met ingang van 2017 weer volledig uitgevoerd;
- een vrijwillige samenwerking en een light organisatie is succesvol als er voldoende gezamenlijke energie is om dingen voor elkaar te krijgen. Dit geldt ook voor de inzet aan capaciteit voor het regionale werk vanuit gemeenten;
- het doen of nalaten van andere partijen. Dit kan tot risico leiden. De focus bij het doen of nalaten van andere partijen ligt nu op subsidies die zijn toegekend op basis van cofinanciering. Dat was het geval bij het reeds afgeronde Regiocontract, daar is het overigens gelukt voldoende cofinanciering binnen te halen om de gehele subsidie veilig te stellen. Eind 2015 is de regio gestart met de opvolger van dit project: Beter Benutten Vervolg. Dit project loopt tot eind 2017. Ook in dit project speelt cofinanciering een grote rol;
- risico t.a.v. eigendommen. Op dit moment wordt er van uit gegaan dat dit niet of in geringe mate aanwezig is. Risico op eigendommen geldt vooral voor zover de eigendommen niet of niet voldoende verzekerd zijn voor verlies door welke oorzaak dan ook. Voor in eigendom zijnde laptops en iPads is een fraudeverzekering afgesloten.
- autonome risico's; dit zijn risico's waar we zelf geen invloed op uit kunnen oefenen en geen voorziening voor kunnen treffen.

Bedrijfsvoering

Risico's ten aanzien van de bedrijfsvoering zullen zich voornamelijk voordoen in personele sfeer. Vanwege de compactheid van het bureau is er in de loop van de tijd veel kennis en specialisme opgebouwd bij de medewerkers. Bij onverwachte uitval is vervanging dan ook geen makkelijke taak.

Daarnaast bemerkt de regio dat de omzet om niet vanuit de regiogemeenten terugloopt. Dat betekent dat de ambitie in soms bijgesteld moet worden dan wel dat bepaalde taken "in de wacht" komen te staan. De regio is per 1 april 2015 gehuisvest in het gemeentehuis van Twello. Hiervoor is onder begeleiding van het Inkoopplatform Stedendriehoek een aanbesteding doorlopen. Er is voor 3 jaar een huurcontract afgesloten met stilzwijgende verlenging van telkens 1 jaar en een opzegtermijn van 6 maanden. Bij het verlengen van het huurcontract is de eerstvolgende verhoging van de huur van toepassing (1 april 2018).

Kengetallen

In de vernieuwde BBV wordt ook gemeld dat de kengetallen zoals deze in de jaarstukken zijn opgenomen, ook in de begroting dienen te worden vermeld. Het opstellen van deze begroting t + 1 valt gelijktijdig met het opstellen van de jaarstukken t-1. Vanwege deze werkwijze is het voor de regio niet mogelijk om kengetallen te berekenen op begrotingsbasis.

De hieronder opgenomen kengetallen zijn afkomstig uit de jaarstukken 2016, de balans per 31/12/2016 (met toelichting voor begroting) is opgenomen in de bijlage:

kengetallen	realisatie '15	realisatie '16
netto schuldquote	-3,35 %	-0,65 %
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-3,35 %	-0,65 %
solvabiliteitsratio	13,19 %	4,75 %
grondexploitatie	nvt	nvt
structurele exploitatieruimte	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt

Resumé: het weerstandsvermogen van bureau Stedendriehoek is niet groot. Indien onverhoopt op enig moment de regio niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, moet teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten.

5.2 Financiering

In deze paragraaf worden de beleidsitems opgenomen m.b.t. het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De Wet FIDO en de regeling Ruddo zijn van toepassing. In tegenstelling tot de paragraaf weerstandsvermogen gaat het in deze paragraaf om risico's die wel kwantificeerbaar zijn.

Algemeen

Op 18 december 2014 is een nieuw Treasurystatuut vastgesteld door de Regioraad (Treasurystatuut 2014). Het Treasurystatuut is onder andere gewijzigd vanwege de invoering van het Schatkistbankieren 16 december 2013.

De treasuryfunctie beweegt zich bij de regio op de achtergrond. Dat is ook de reden waarom geen gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om geldleningen te verstrekken. Uit de IC-controle van 2015 en 2016 is geadviseerd om de liquiditeitsprognose uit het statuut te halen daar dit mede vanwege de invoering van Schatkistbankieren niet meer van toepassing is.

Schatkistbankieren

Met ingang van 16 december 2013 is het zogenaamde schatkistbankieren ingevoerd voor decentrale overheden. Schatkistbankieren verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Kort gezegd: er kan niet meer geshopt worden op de geldmarkt voor een mooie vergoeding voor tijdelijke uitzettingen (deposito e.d.), maar decentrale overheden worden verplicht om hun geld boven het afgesproken percentage aan te houden in de schatkist. Het percentage is vastgesteld op 0,75% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 250.000. Dat laatste geldt voor de regio. Inmiddels is geregeld dat het saldo op de lopende rekening boven het vastgestelde bedrag van € 250.000 automatisch wordt overgeboekt/afgeroomd naar de schatkistrekening van de regio. Automatisch aanzuiveren bij saldotekort is op dit moment nog niet mogelijk, de BNG-bank is daarover nog in onderhandeling met het Agentschap.

Kasgeldlimiet:

De kasgeldlimiet geeft het bedrag aan dat maximaal met korte externe middelen mag worden gefinancierd. Indien boven deze limiet wordt gekomen moet overgegaan worden op een vaste geldlening.

De kasgeldlimiet is voor het jaar 2018 bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal. Het totaal van deze begroting 2018 bedraagt € 1.097.267, de kasgeldlimiet komt daarbij op € 90.005. De Wet FIDO geeft aan dat voor de kasgeldlimiet een minimumbedrag geldt van € 300.000 (artikel 3, lid 2). Voor de regio heeft deze ondergrens over het algemeen een positieve uitwerking.

Renterisiconorm:

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen wordt ingekaderd door de renterisiconorm. De renterisiconorm is gebaseerd op 20% van de totale begroting. Er is geen storend beeld meer door de afvaltaak, op basis van de huidige begroting (deze is totaal € 1.097.267) bedraagt de renterisiconorm € 219.525. Echter, er is een minimumbedrag van € 2.500.000 vastgesteld (zie ook artikel 2, lid 3 Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden). Voor de regio heeft deze wettelijke ondergrens een positieve uitwerking en bij de regio geldt de wettelijke ondergrens.

Vervroegde aflossing:

De lening welke destijds is aangetrokken voor de voormalige stortlocatie Ramelerveld is volledig afgelost in 2015.

Kredietrisicobeheer, relatiebeheer en liquiditeitenbeheer:

De regio heeft een rekening courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Ook de zogenaamde werkrekening voor het schatkistbankieren wordt bij de BNG-bank aangehouden. Daarnaast heeft de regio een zogenaamde schatkistrekening bij het Agentschap (ministerie van Financiën), welke via internet geraadpleegd kan worden.

Administratieve organisatie liquiditeitsfunctie:

De administratie inclusief betalingsverkeer is uitbesteed aan de gemeente Apeldoorn (met eigen procedures). Er wordt voorzien in functiescheiding door Apeldoorn. De interne controle wordt uitbesteed aan een van de regiogemeenten. Dit wisselt elke 2 jaar. De interne (werk-)procesbeschrijving bij de regio "betalen van een factuur" is gereed.

Informatievoorziening:

De provincie wordt jaarlijks geïnformeerd over de renterisiconorm en de stand betreffende de kasgeldlimiet via de begroting en de jaarrekening.

5.3 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van de taken. De paragraaf bedrijfsvoering hoort inzage te geven in de stand van zaken van de bedrijfsvoering en de beleidsvoornemens op dat gebied. Van oudsher worden de onderdelen personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en huisvesting hieronder begrepen.

Personeel en organisatie:

Het bureau bestaat uit 5,8 fte. Alle medewerkers zijn op basis van detachering en inhuur bij het bureau Stedendriehoek aan de slag. De meeste mensen zijn afkomstig van een regiogemeente, de secretaris is afkomstig van provincie Gelderland. Voor deze opzet is gekozen zodat de regio in de toekomst niet langdurig de financiële lasten hoeft te dragen van personeel als gevolg van ontslag en reorganisatie. De regio en de Strategische Board hebben gezamenlijk de manager bedrijfsvoering in dienst genomen, beide dragen de helft van de kosten. Daarnaast wordt intensief samengewerkt op andere secretariaatsfuncties en is één centraal communicatieteam gevormd. Vanwege de kleinschalige omvang van het bureau zijn alle medewerkers min of meer specialisten te noemen. Vervanging bij langdurige afwezigheid is dan ook niet altijd even makkelijk te vinden.

Informatiebeleid en automatisering

Er wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de reguliere kantoortoepassingen. Dit volstaat voor de meeste taken. Deze voorzieningen worden afgenomen van de gemeente Voorst. De financiële en personele administratie worden sinds 2005 verzorgd door gemeente Apeldoorn. De personele administratie is per 31-12-2014 beëindigd vanwege de pensionering (01-11-2014) van de laatste persoon in actieve dienst van de regio zelf.

Daarnaast is sprake van een eigen website (www.cleantechregio.nl) waarvan de kosten direct voor rekening van de regio en board komen. Via Extranet (daar kunnen betrokkenen een wachtwoord voor aanvragen) van deze site worden de stukken van alle vergaderplatformen digitaal beschikbaar gesteld. Voor het programma Beter Benutten Vervolg wordt gebruik gemaakt van het systeem PMR, waarmee op programmaniveau de kosten worden gemonitord. In 2018 wordt dit project afgerond.

Wat betreft het digitaal archiveren: daarmee wordt “aangehaakt” bij de gemeente Voorst. Daarbij zijn uiteraard de wettelijk geldende regels voor archivering gewaarborgd.

Risicomanagement

Van een alomvattend geheel van “risicomanagement” is geen sprake. Het is de vraag of dit voor een organisatieonderdeel als de regio / het Bureau Stedendriehoek ook nodig is. Het gaat hierbij om financiële risico's, -veiligheidsrisico's risico's t.a.v. eigendommen etc. Meerdere van deze risico's zijn in beeld gebracht in de paragraaf weerstandsvermogen. De regio dient in de komende jaren de aandacht te houden op administratieve organisatie, processen en procedures. Hierbij wordt gestreefd naar het opzetten van in ieder geval een minimale variant waarmee dit kleine bedrijfsonderdeel op een adequate manier kan werken.

Huisvesting

Het bureau Stedendriehoek is zoals eerder gemeld gehuisvest als separate eenheid in het gemeentehuis te Twello, met een herkenbare, eigen ingang.

5.4 Verbonden partijen

Het aangaan van banden met een verbonden derde partij gebeurt altijd vanuit het publieke belang. De definitie van verbonden partijen voor een regionaal samenwerkingsverband luidt: verbonden partijen zijn partijen waarmee het samenwerkingsverband een bestuurlijke relatie heeft en waarin zij een financieel belang heeft. Voor de regio is dit niet aan de orde.

5.5 Rechtmatigheid

In het kader van rechtmatigheid dient elk jaar een geactualiseerd normenkader te worden vastgesteld: dit normenkader betreft alle regelgeving waarin de kaders voor het “reilen en zeilen” van de regio worden genoemd, zowel extern (wet- en regelgeving) als intern (zg. eigen verordeningen en regelingen). Het Normenkader wordt elk jaar vastgesteld, voor het jaar 2018 wordt dit normenkader in december 2018 aan het bestuur voorgelegd.

2006:	financiële verordening en controleverordening vastgesteld
2007:	organisatieverordening vastgesteld
2011:	Mandaat- en budgethoudersregeling vastgesteld
2014:	Treasurystatuut vastgesteld
2016:	Archiefverordening vastgesteld
2017:	regeling GR Stedendriehoek en actualiseren overige (eigen) regelgeving

In de financiële verordening is opgenomen dat het DB eenmaal per bestuursperiode zorg draagt voor interne toetsing op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, rechtmatigheid van de beheershandelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen van de regio Stedendriehoek (artikel 6). Met ingang van 2007 is een begin gemaakt met de interne controle, in dat jaar heeft de regio opdracht aan een externe gegeven om een eerste opzet te doen. In 2016 is de IC uitgevoerd door de gemeente Voorst. Er zijn afspraken gemaakt om de IC structureel te beleggen bij de gemeente Apeldoorn.

In het kader van planning en control ontvangt de Regioraad één maal per jaar een begroting voorafgaand aan het jaar waar deze betrekking op heeft en één maal per jaar een jaarrekening, achteraf over het jaar waar deze betrekking op heeft gehad. Elk jaar wordt hiervoor een planning opgesteld waarbij de termijnen voor verplichte zienswijzen van gemeenten, aanlevering e.d. worden opgenomen. Gedurende het jaar wordt per kwartaal achteraf het bestuur geïnformeerd via 3 kwartaalrapportages (eerste tot en met derde kwartaal) over de stand van de budgetten (per 1 april, 1 juli en 1 oktober). Indien van toepassing worden eveneens één of meerdere begrotingswijzigingen opgesteld en aangeboden aan het bestuur ter vaststelling.

Bijlagen Begroting 2018

1. Taakveldenoverzicht 2018
2. Producten 2018
3. Staat van personele lasten
4. Overzicht reserves en van overheidswege ontvangen gelden
5. Bijdragen deelnemende gemeenten voor begroting 2018
6. Balans jaarstukken 2016
7. Financieel Kader 2015 tot en met 2018

Bijlage 1: Taakveldenoverzicht 2018

Taakveld	omschrijving post regio	lasten	baten	lasten	baten
0.1	Kosten Bestuur	2.500			
0.1	Bestuurlijke bijeenkomsten	7.200			
0.1	Accountantskosten	23.441			
0.1	Bestuur				
0.4	Stedendriehoekindex	10.100			
0.4	Driehoeksverhouding	25.250			
0.4	Website	6.565			
0.4	Promotie	17.514			
0.4	Salarislasten	524.016			
0.4	Overige personeelslasten	4.893			
0.4	Salarisadministratie	0			
0.4	Ondersteuning pers.zaken	1.015			
0.4	Lidmaatschappen/abonnementen etc.	1.119			
0.4	Representatie	3.768			
0.4	Kosten werkplek (automatisering, meubilair, kantoorbenodigdheden, dig archief)	90.900			
0.4	Kosten controller en administratie	69.497			
0.5	Kosten betalingsverkeer	185			
0.4	Ondersteuning organisatie				
0.8	Agenda: stelpost Algemeen	69.111			
0.8	Bijdragen gemeenten tbv jaarlijkse exploitatie		1.097.627		
0.8	Overige baten en lasten				
0.10	mutatie reserve				
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten				
0.1	Bestuur en Ondersteuning			857.075	1.097.627
2.1	Verkeer en Vervoer	Agenda: stelpost Bereikbaarheid	103.086		
2.	Verkeer en Vervoer			103.086	
3.1	Economische ontwikkeling	Agenda: stelpost Innovatie	31.723		
3.	Economie			31.723	
6.1	Samenkracht en Burgerparticipatie	Agenda:stelpost Sociaal Kapitaal	31.723		
6.	Sociaal Domein			31.723	
8.1	Structuurplannen en -visies	Agenda: stelpost Leefomgeving	74.020		
8.	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing			74.020	
Totaal begroting 2018			1.097.627	1.097.627	1.097.627 1.097.627

Bijlage 2: Producten 2018

Product 141 Public Relations

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Kosten Bestuur	201	2.538	2.500
Bestuurlijke bijeenkomsten	4.678	10.000	7.200
Accountantskosten			23.441
Stedendriehoekindex	6.050	10.000	10.100
Driehoeksverhouding	28.466	25.000	25.250
Website	13.507	6.500	6.565
Promotie	811	20.311	17.514
Totaal lasten	53.713	74.349	92.570

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Bijdragen van gemeenten	74.349	74.349	92.570
Totaal Baten	74.349	74.349	92.570

Saldo	20.636	-	-
-------	--------	---	---

Meerjarenperspectief	2019	2020	2021
Lasten	93.847	95.146	96.467
Baten	93.847	95.146	96.467

Saldo	-	-	-
-------	---	---	---

Zoals in hoofdstuk 2 al gemeld, is het budget van de accountant naar dit product verplaatst om het product zo meer 1 op 1 aan te laten sluiten bij de nieuwe taakvelden.

Het budget van de accountant is geactualiseerd en verhoogd met € 8.963. Voor dit budget zijn de posten verlaagd: Bestuur/bestuurlijke bijeenkomsten € 2.963, promotie € 3.000 en Algemeen € 3.000 van het Agendabudget.

Product 142 Bureau Stedendriehoek

omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Personele lasten			
Salarislasten	526.007	575.995	524.016
Overige personeelslasten	1.082	4.844	4.893
Salarisadministratie	0	0	0
Ondersteuning pers.zaken	0	1.550	1.015
Lidmaatschappen/abonnementen etc.	1.025	563	1.119
Representatie	3.107	3.731	3.768
Totaal personele lasten	531.221	586.684	534.812
Werkplek			
Kosten werkplek (dig archief, huur, meubilair, kantoorbenodigdheden)	85.238	90.000	90.900
Totaal werkplek	85.238	90.000	90.900
Control			
Accountantskosten (in 2018 geraamd op PR 141)	28.409	13.723	0
Kosten controller en financiële administratie	68.693	65.874	69.497
Kosten betalingsverkeer (2016 en verder)	150	183	185
Totaal control	97.252	79.780	69.682
Totaal lasten	713.711	756.464	695.394
omschrijving	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018
Bijdragen van gemeenten	740.814	756.464	695.394
Totaal baten	740.814	756.464	695.394
Saldo	27.103	-	-
Meerjarenperspectief	2019	2020	2021
Lasten	711.251	727.488	744.117
Baten	711.251	727.488	744.117
Saldo	-	-	-

Het contract van de senior beleidsmedewerker loopt tot 1 januari 2018 (zie ook de pagina hierna). De regio heeft meer behoefte aan flexibeler inzet van dit salarisbudget zodat de inhuur op de juiste periode kan worden afgestemd. Het budget wordt toegevoegd aan de Agenda, zie hoofdstuk 2 voor de toelichting.

Met ingang van 1 april 2015 is de regio verhuisd naar het gemeentehuis in Twello. Op 1 april 2018 vervalt de 3-jaars overeenkomst voor de huur: vanaf die datum wordt bij (stilzwijgende) verlenging (telkens voor de periode van een jaar) een huurverhoging toegepast. De opzegtermijn bedraagt 6 maanden.

Bijlage 3: Staat met personele lasten

Funcities	Jaarsal. 2016 rekening	Jaarsal. 2017 begroting	Jaarsal. 2018 begroting
<u>Bureau Beleidszaken (vanwege detachering alle kosten incl BTW):</u>			
Secretaris	105.963	114.630	120.935
Projectsecretaris	53.564	55.694	58.757
Projectsecretaris	59.598	56.006	60.086
Manager bedrijfsvoering (per 1 maart 2016)	30.493	37.570	60.636
Senior beleidsmedewerker (per 1 februari 2015 tot 1/1/2018)	74.203	79.297	0
Beleidsmedewerker communicatie	56.557	52.074	57.638
Beleidsmedewerker strategisch communicatie/plv	57.195	59.297	68.559
Communicatiemedewerker	48.376	48.322	51.591
Managementassistente	37.879	39.656	41.837
Stagiaire	2.178		
Jr medewerker bedrijfsvoering		29.680	0
Totaal salarislasten	526.007	572.225	520.039
Met ingang van 2009 zijn de reiskosten inclusief bij de salarislasten: hier wordt het bedrag geïndexeerd	-	3.770	3.977
Totaal salarislasten incl reiskosten (4100)	526.007	575.995	524.016
Totaal salaris (10.4100.142)	526.007	575.995	524.016

Toelichting:

De reiskosten worden samen met de loonkosten in rekening gebracht, omdat dit per persoon nogal fluctueert, staan deze hier op begrotingsbasis apart. Het totaal van de lonen ad € 520.039 en de reiskosten € 3.977 staat bij het totaal loonkosten op product 142, namelijk € 524.016.

Wijziging formatie

Vanuit een van de gemeenten is een senior beleidsmedewerker gedetacheerd voor 24 uur. Het contract loopt tot 1 januari 2018 af. De regio heeft meer behoefte aan flexibeler inzet van dit salarisbudget zodat de inhuur op de piekbelasting kan worden afgestemd. Het budget is met ingang van 2018 toegevoegd aan de Agenda.

De manager bedrijfsvoering is op 1 maart 2016 begonnen. Per 1 januari 2017 werkt de manager 16 uur voor de Board en 20 uur voor de regio.

Bijlage 4: overzicht reserves en van overheidswege ontvangen gelden

Reserves:

Bestemmingsreserves 2018

	eindstand rekening '16	begrote mutatie begroting '17	saldo 31/12/2017 saldo 1/1/2018	vermeerdering begroting '18	vermindering begroting '18	saldo 31/12/2018 saldo 1/1/2019
Rente-egaliseringsfonds	65.510		65.510			65.510
Eenmalige bestedingen	21.478	0	21.478			21.478
Overlopende projectgeld	152.000	152.000	0	nmb	nmb	nmb
Totaal bestemmingsreserves	238.987	152.000	86.987	0	0	86.987

Rente-egaliseringsreserve:

Deze reserve is in 2002 gevormd tot een bedrag van € 230.000 bij bestemming voordelig saldo 2000. Het doel van de reserve was om rentenadelen af te dekken.

In 2015 is de lening welke verbonden is aan product rente afgelost en daarmee vervallen de structurele rentelasten in de begroting. In 2016 is eenmaal € 20.000 uit deze reserve bijgedragen aan de exploitatie, cf. het voorstel begroting 2016 van 2 juli 2015.

Eenmalige Bestedingen:

Deze reserve is gevormd bij DB-besluit 05-06-02 uit de overwaarde van de verkoop van het pand van de GGD in Apeldoorn aan de gemeente en door de overboeking van de Reserve Werkbudget Economisch platform.

Overlopend projectgeld:

Bij de jaarrekening 2016 is een bedrag gereserveerd voor overlopend projectgeld ad € 152.000, als volgt opgebouwd (staatje herkomst jaarstukken 2016):

Eindstand rekening 2016:	toevoeging
Expertise A1 problematiek	45.000
Laadinfrastructuur	20.000
aanv FRG	30.000
inzet jr projectleider	25.000
Slimme/schone MOB	20.000
Aanvull RPB/STEC	12.000
	152.000

Niet uitgegeven budgetten van de reserve OP vallen vrij indien blijkt dat de reservering niet langer nodig is. Bij elke jaarrekening wordt hier kritisch naar gekeken en ook via de rapportages worden de uitgaven gevolgd.

Bijlage 5: Bijdragen gemeenten aan Regiobegroting 2018

		Apeldoorn	Deventer	Zutphen	Brummen	Epe	Lochem	Voorst	Totaal
	inwoners 01/01/17	158.785	99.376	47.318	20.850	32.542	33.569	24.201	416.641
	begroting 2016								
Begroting 2018	lasten								baten
Public Relations	92.570	35.279	22.079	10.513	4.632	7.230	7.458	5.377	92.570
Bureau Stedendriehoek	695.394	265.020	165.863	78.976	34.800	54.314	56.028	40.393	695.394
Agenda Stedendriehoek	309.663	118.015	73.860	35.169	15.496	24.186	24.950	17.987	309.663
Totaal inwonerbijdrage 2018	1.097.627	418.314	261.803	124.658	54.929	85.731	88.436	63.757	1.097.627

In bovenstaand en onderstaand overzicht zijn alleen de kosten opgenomen welke verrekend worden met een inwonerbijdrage.

Prognose bijdrage 2018-2021 op basis van de voorliggende begroting:

Bijdrage per gemeente (2018-2021 obv inwoners B 2018)				
	2018	2019	2020	2021
Apeldoorn	418.314	427.204	436.295	445.591
Brummen	54.929	55.920	57.129	58.365
Deventer	261.803	264.014	269.722	275.560
Epe	85.731	86.177	88.040	89.946
Lochem	88.436	89.031	90.955	92.924
Voorst	63.757	64.035	65.420	66.836
Zutphen	124.658	125.516	128.230	131.005
Totaal	1.097.627	1.120.954	1.144.808	1.169.200
per inwoner	2,63	2,69	2,75	2,81

Bijlage 6: Balans jaarstukken 2016

BALANS PER 31 DECEMBER 2016		bedragen * € 1.000,-	
ACTIVA	Ultimo 2016	Ultimo 2015	
Immateriële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>	
	0		0
Materiële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>	
	0		0
Financiële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>	
	0		0
Totaal vaste activa	0	0	0
Voorraden	0	0	
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	0	0	
Vorderingen op openbare lichamen	293	113	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd korter dan één jaar	<u>4.596</u>	<u>1.410</u>	
	4.889		1.523
Liquide middelen			
Banksaldi	<u>250</u>	<u>171</u>	
	250		171
Overlopende activa			
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	<u>6</u>	<u>50</u>	
	6		50
Totaal vlottende activa	5.144	1.744	
TOTAAL GENERAAL	5.144	1.744	

BALANS PER 31 DECEMBER 2016		bedragen * € 1.000,-	
PASSIVA	Ultimo 2016	Ultimo 2015	
Eigen vermogen			
Algemene reserve	0	0	
Bestemmingsreserve	239	213	
Gerealiseerde resultaat	<u>6</u>	<u>17</u>	
	245		230
Voorzieningen	<u>0</u>	<u>0</u>	
	0		0
Vaste schulden looptijd > 1 jaar			
Onderhandse leningen van:			
binnenlandse banken en financiële instellingen	<u>0</u>	<u>-</u>	
	0		0
Totaal vaste passiva	245	230	
Netto vlottende schulden looptijd < 1 jaar	<u>0</u>	<u>0</u>	
	0		0
Overlopende passiva			
Nog te betalen bedragen	1.869	454	
Van Europese of Nederlandse overheden ontvangen, nog te besteden specifieke uitkeringen	<u>3.031</u>	<u>1.060</u>	
	4.900		1.514
Totaal vlottende passiva	4.900	1.514	
TOTAAL GENERAAL	5.144	1.744	

Toelichting:

Het is lastig om een balans op begrotingsbasis af te geven. De regio beschikt niet over materiele vaste activa, de schuld is afgelost: de enige posten die de balans bepalen zijn de overlopende activa en passiva. Een en ander fluctueert nogal met de subsidies die op dat moment door de administratie lopen, dan wel de voorschotten die de regio in kas (op de bank) heeft. De ontwikkeling van deze posten kan zeer grillig verlopen.

Bijlage 7: Financieel Kader 2015 tot en met 2018

In de Regioraad van 18 december 2014 is het Financieel Kader 2015-2018 vastgesteld. In deze bijlage is de tekstversie opgenomen

Financieel kader 2015 tot en met 2018

Regio Stedendriehoek

Inleiding

In de financiële verordening van de Stedendriehoek (vastgesteld in de regioraad 5 oktober 2006) is opgenomen dat aan het begin van een bestuursperiode een financieel kader voor de regionale samenwerking wordt geboden. In het stuk genaamd Financieel kader is opgemerkt dat voor de periode van 2015 tot en met 2018 een nieuw financieel kader wordt voorgelegd aan het nieuwe bestuur.

Indexering

Voor het indexeren (trendmatig verhogen van de exploitatiebudgetten) kan worden aangesloten bij de algemene indexeringen die voor gemeenten gelden. De basis daarvoor kan worden gevonden in o.a. Cao-akkoorden en overige uitgangspunten zoals die o.a. zijn opgenomen in de informatie van het CPB. De loonkostenindex is gebaseerd op het meest recente CAO akkoord en de meest recente ramingen van het Centraal Planbureau (CPB).

De materiële kostenindex is gebaseerd op de algemene prijsstijgingen

Voor de huurprijsstijgingen (van de niet-woningen) wordt uitgegaan van het consumenten prijsindexcijfer alle huishoudens. Indien bekend, dan wordt het percentage gevolgd van de verhuurder.

Het DB kan besluiten van indexatie af te zien.

Jaarlijks zullen bijstellingen volgen en in meerjarenperspectief worden vertaald. De indexering geeft, ook in meerjarenperspectief, een beeld van de besteedbare budgetten op begrotingsbasis zowel voor de gemeenten (opname in de gemeentelijke begroting) als ook voor de regio. De regio krijgt daarmee een realistisch financieel kader om binnen dat kader (budgetten) de taken uit te voeren, over te rapporteren (eenmaal per kwartaal en indien nodig, tussendoor) en zo nodig bij te sturen.

Personeelsformatie

Voor de raming in de begroting wordt uitgegaan van de bestaande vaste personeelsformatie (detacheringen), inclusief vacatures, reguliere periodieken, dienstjubilea en functiewaarderingen evenals de bestuurlijke besluiten die over deze onderwerpen (in meerjarenkader) genomen zijn. Er worden geen personele lasten van de bestaande personeelsformatie met (incidentele) budgetten afkomstig van de agenda gedekt. Mocht als gevolg van de uitvoering van een project tijdelijke formatie of externe ondersteuning moeten worden ingehuurd, dan vallen die kosten onder de daarvoor speciaal bestemde budgetten, indien deze binnen een project zijn opgenomen.

Bij eventuele langdurige uitval van personeel besluit het Dagelijks Bestuur over de invulling van de formatie en dekking van bijbehorende kosten.

Rente/afschrijvingen

Aangezien de regio Stedendriehoek geen eigen investeringen/kapitaalgoederen kent, wordt niet gewerkt met een renteomslagpercentage.

Overige rente- en financieringskosten worden op de tot op heden gevolgde werkwijze verantwoord door gebruikmaking van een product, waarbij het nadelig saldo wordt gedekt door te beschikken over de rente-egalisereserve. Bij een voordelig saldo wordt een voorstel aan het DB voorgelegd. De nog resterende lening bij de regio loopt in 2015 af. De reserve rente is voldoende om de jaarlijkse rentetekorten op te vangen.

Reserves en Voorzieningen

Voor het onderscheid tussen reserves en voorzieningen zal worden uitgegaan van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) evenals de vastgestelde wijzigingen sinds de invoering van het BBV. Er zal geen jaarlijks toe te rekenen rentetoevoeging plaatsvinden. Dotaties en onttrekkingen zullen worden verwerkt door middel van de in het BBV aangegeven methoden.

In de reserve Overlopend projectbudget kan alleen budget worden gereserveerd, indien het project in het lopende jaar is begonnen en daarmee ook de uitgaven en welke doorlopen in het jaar volgend op het lopende jaar en dan afgerond worden.

Aantal inwoners

Verrekening van de saldi van lasten/baten vindt normaliter plaats via inwonerbijdragen vanuit de deelnemende gemeenten. Voor het aantal inwoners per gemeente wordt gebruik gemaakt van de informatie van de gemeenten zelf. Mocht dat niet voorhanden zijn, dan wordt teruggevallen op de jaarlijks uitgegeven informatie van het Centraal Bureau voor de statistiek.

BTW - compensatie

De Regio maakt gebruik van de z.g. "doorschuifvariant". Dat houdt in dat betaalde/ontvangen BTW wordt "doorgeschoven" naar de deelnemende gemeenten. De BTW vormt voor de regio zelf een kostenpost. Door middel van periodiek te verstrekken overzichten (minimaal 2x per jaar, verschijningsdata overzichten: zo rond 15 juli en 15 januari) wordt de gemeente op de hoogte gehouden van hun aandeel in deze "doorschuif-BTW". Ingeval de regio een subsidie ontvangt waarbij BTW niet compensabel is, dan zal een DB-voorstel volgen om tot een voor de regio werkbare oplossing te komen.

Treasury

De treasuryfunctie is een taak die vooral op de achtergrond speelt. De regio heeft er voor gekozen om alleen nog een relatie te onderhouden met de BNG. Met het invoeren van het Schatkistbankieren (december 2013) is de Treasury-taak makkelijker geworden, vooral daar waar het uitzetten van geld betreft. Het meerdere boven het in de wet voorgeschreven saldo van de lopende rekening wordt wanneer het saldo te hoog is, automatisch afgeroomd ten gunste de schatkistrekening bij het Rijk. Dit levert een kleine rentevergoeding op, uiteraard onder voorbehoud van de ontwikkeling van deze rentevergoeding.

Paragrafen bij begroting en jaarrekening

Op basis van het BBV is een aantal paragrafen voorgeschreven gelet op de financiële belangen (lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid). De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de regionale begroting en rekening. Niet alle paragrafen zullen van toepassing zijn gelet op de beperkte/specifieke taakuitvoering van de regio.

Tussentijdse verantwoording

Om de ontwikkelingen van de budgetten van de Stedendriehoek te kunnen volgen en te kunnen bijsturen, zal er ieder kwartaal een financiële rapportage vanuit het bureau Stedendriehoek worden verstrekt aan DB en Regioraad. Over het vierde kwartaal wordt geen rapportage opgesteld, maar wordt getracht binnen een maand na afloop van het vierde kwartaal een voorlopig rekeningsaldo te presenteren aan de portefeuillehouder Financiën, die voor verdere communicatie richting het DB zorgt.

Onderscheid reguliere exploitatiebudgetten en budgetten voor projecten benoemd binnen de agenda

De begroting van de regio Stedendriehoek bestaat uit budgetten voor de reguliere exploitatie van het bureau en budgetten welke bestemd zijn voor de uitvoering van de agenda. De reguliere budgetten betreffen onder andere bestuurskosten, personele lasten, communicatie en huisvesting. De agenda budgetten betreffen onder andere inhuur adviesbureaus en bijkomende kosten zoals daaruit voortvloeiende bijeenkomsten.

Aan het eind van het jaar wordt een saldo berekend, waarbij een overschot of tekort van deze budgetten wordt verrekend met de deelnemende gemeenten.

Begrotingswijzigingen

Voor begrotingswijzigingen welke een extra bijdrage van de gemeente behoeven, zullen zowel voorstellen tot aanpassing van de begroting aan het Dagelijks Bestuur, de deelnemende gemeenten en vervolgens aan de Regioraad worden voorgelegd. Uiteraard zal een dergelijk voorstel vergezeld gaan van een overzicht waaruit de extra bijdrage per gemeente inzichtelijk wordt gemaakt, evenals de gewijzigde pagina's van de betreffende begroting.

Werkwijze ten aanzien van mogelijke ombuigingen

Individuele gemeenten kunnen niet eenzijdig bezuinigingsvoorstellen "opleggen" aan de regio Stedendriehoek. Indien nodig, dan zal een bezuinigingsnotitie aan het Dagelijks Bestuur aangeboden waar nader wordt ingegaan op mogelijke bezuinigingen. Het Dagelijks Bestuur zal deze voorstellen ter vaststelling aan de regioraad voorleggen. Via de reguliere procedure van een begrotingswijziging zal dit in de betreffende begroting zichtbaar worden gemaakt.

Verdere inhoudelijke bijdragen

Binnen het samenwerkingsverband van de Stedendriehoek zijn veel inhoudelijke ontwikkelingen die consequenties in de zin van financiële voorinvesteringen vragen. Een voorbeeld hiervan is de A1-problematiek, die financieel gedragen wordt door regio, provincies en rijk. Dergelijke onderzoeken vragen substantiële bedragen die in de huidige begroting niet zijn meegenomen. De dekking voor dergelijke onderzoeken kan separaat door de individuele gemeenten worden geleverd of (deels) in de begroting van de Stedendriehoek worden meegenomen. Het voordeel van het eerste voorstel - bijdragen door individuele gemeenten - is dat de regiobegroting niet wordt "opgeplust". Het nadeel is dat er verschillende geldstromen vanuit gemeenten ontstaan voor regionale projecten die niet transparant en lastig controleerbaar zijn en in de beleving wel voor de Stedendriehoek worden uitgegeven en daaraan worden toegeschreven. De regio heeft hier dan echter geen sturing op en kan geen afweging meer maken noch (financieel) rapporteren of verantwoording dragen. De functie van de begroting (gemeenteraden!) wordt hiermee uitgehold. Met als uiterste consequentie dat de transparantie en het regionale draagvlak waar we met onze samenwerking voor gaan, verminderen.

Het voorstel is daarom zoveel mogelijk geldstromen met een regionaal karakter via de begroting van de Stedendriehoek te laten verlopen. Bepalend daarbij is de vraag wie subsidieontvanger is want dan ligt daar ook de verantwoording voor het resultaat. Uiteraard zal per project worden bekeken wat het beste past voor beheer, sturing en verantwoording. Redenen zijn o.a. een beter beheer, sturing en verantwoording. Indien de begroting, zoals boven aangegeven, in bepaalde ontwikkelingen niet voorziet, kan in overleg door middel van een begrotingswijziging hierin wel worden voorzien en de gemeenten worden gevraagd bij te dragen op basis van inwoneraantal.

Echter, daar waar gepast, zal per afzonderlijk project, waar sprake is van regionale geldstromen, er afspraken gemaakt worden over middelen, verantwoording en sturing en vanuit waar de regio wordt gevoerd.

Verplichtingen

Op de balans worden alleen verplichtingen opgenomen die voldoen aan de volgende voorwaarden: de prestatie is geleverd; de factuur is nog niet ontvangen.

Subsidies

De regio is momenteel ontvanger van subsidies waarvoor gemeenten als alleenstaande partij niet in aanmerking kan komen. De uitvoering van de projecten waarvoor deze subsidies ontvangen worden, ligt bij een derde partij: dat kan een ingehuurd bureau zijn of één of meerdere van de regiogemeenten. In dat geval fungeert de regio in feite als kassier en ligt de primaire verantwoordingsplicht bij de uitvoerder. Daar waar nodig, wordt een en ander met nadere afspraken vastgelegd. Ten aanzien van de accountantscontrole is dan een controleprotocol opgesteld. Het kan ook zijn dat via SiSa wordt gerapporteerd, daarvoor liggen de regels in de beschikking vast.

In de jaarrekening van de regio Stedendriehoek wordt uiteraard gerapporteerd over de feitelijke geldstromen.

Inkoop

De laatste jaren is er meer aandacht gekomen voor inkoopprocedures en bijbehorende wetgeving. Bij een opdracht waar een vervolgoopdracht uit voort kan komen, kan het DB via een apart voorstel met degelijk onderbouwing beslissen om af te wijken van de geldende aanbestedingsregels. Het gaat dan om opdrachten die inclusief het verstrekken van de vervolgoopdracht de grens van € 30.000 net passeren.

Proces/procedure van aanbidding begroting en rekening/advies

Vanuit het bureau Stedendriehoek wordt bij het opstellen van het jaarlijkse vergaderschema van het Dagelijks Bestuur en de regiораad en bestuurlijke carrousels gelijk aangegeven in welke vergaderingen de begroting c.q. de jaarrekening zullen worden behandeld. Op basis daarvan zal eveneens vanuit de Stedendriehoek tijdig initiatief worden ondernomen om vooraf ambtelijk en bestuurlijk advies in te winnen over de te behandelen stukken bij de financiële deskundigen/portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten.

Overigens is het goed er op te wijzen dat in de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen ten aanzien van het onderwerp Financiën enkele essentiële wijzigingen zijn opgenomen. In dat kader wordt gewezen op § 7. Financiën (artikelen 34 t/m 35).

De wijzigingen m.b.t. de financiën hebben hoofdzakelijk betrekking op het volgende:

De inzending van de begroting aan GS dient plaats te vinden vóór 1 augustus (was 15 juli)

Het DB stuurt vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Dit is nieuw in de WGR maar door middel van de nota Financieel kader 2015-2018 regio Stedendriehoek wordt hieraan al voor een belangrijk deel voldaan. Overigens zal de eerder genoemde nota wel een jaarlijks stuk worden.

Verder is in artikel 35 van de WGR een lid 6 toegevoegd waarin de artikelen 186 tot en met 213 van de Gemeentewet (Hoofdstukken XII t/m XIV (ged.) van toepassing worden verklaard op de gemeenschappelijke regelingen). Dit aspect zal, ondanks het feit dat Regio Stedendriehoek diverse verordeningen en regelingen kent, bij de herziening van de Regelingen en Verordeningen van de regio, die op dit moment worden geactualiseerd, worden meegenomen.

Vorenstaande passage heeft te maken met de nieuwe WGR. Wanneer deze formeel in werking zal treden is op dit moment (4 december 2014) nog niet bekend, maar mogelijk is dat 1 januari a.s. Mogelijk betekent dit dat het kader nog op enkele onderdelen moet worden aangepast. Uiteraard wordt dat een wijzigingsvoorstel voorgelegd.

Conclusie

In deze notitie is een aantal afspraken opgenomen waaraan de begrotingen van de Stedendriehoek tot en met 2018 moeten voldoen. Hiermee wordt helder voor alle betrokken partijen welke financiële afspraken liggen onder de begroting van de Stedendriehoek. De inhoudelijke ontwikkelingen kunnen middels het jaarlijkse Werkprogramma worden gevolgd en bijgestuurd.